

TIẾT 79: THỰC HÀNH ĐỌC HIỂU:

DỄ CHƠI

(Bồ Tùng Linh)

HOẠT ĐỘNG 1 KHỞI ĐỘNG

The background is a stylized night landscape. The sky is dark blue with a prominent purple and white starry band, possibly representing the Milky Way. Below the sky, there are rolling hills and mountains in shades of blue and purple. A dark blue river flows through the scene. On the left, there are large, dark green trees with some yellow leaves. In the bottom left corner, there is a cluster of bright yellow sunflowers with dark brown centers. On the right, there are more dark green trees and some bamboo-like plants. The overall mood is serene and magical.

Học sinh đoán tên trò chơi
dân gian lần lượt qua từng
bức tranh.

Trò chơi: Ô ăn quan

Trò chơi: Bịt mắt bắt dê

Trò chơi: Rồng rắn lên mây

Trò chơi: Chơi cù (quay)

Trò chơi: Chơi chuyền

Trò chơi: Cướp cờ

HOẠT ĐỘNG 2
HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

I

TÌM HIỂU CHUNG

1. Đọc và tìm hiểu từ khó

2. Tìm hiểu chung về tác giả, tác phẩm

a. Tác giả Bồ Tùng Linh

PHT SỐ 01			
TÌM HIỂU VỀ TÁC GIẢ			
TT	Thông tin về tác giả	Đúng	Sai
1	Là nhà văn lớn của Việt Nam		
2	Là nhà văn lớn của Trung Quốc thời kì hiện đại.		
3	Là nhà văn lớn của Trung Quốc thời kì Trung đại		
4	Ông thường viết truyện truyền kì		
5	Ông thường viết truyện trinh thám		
6	Ông có tác phẩm lớn là “Liêu trai chí dị”		
7	Ông có tác phẩm lớn là “Tây du kí”		

- Ông là một nhà văn lớn của Trung Quốc sống ở thế kỉ XVII- XVIII.
- Ông là người nổi tiếng học giỏi từ nhỏ nhưng con đường thi cử của ông không thuận lợi.
- **Sự nghiệp sáng tác:** “*Liêu trai chí dị*” (khoảng 500 truyện ngắn), “*Liêu trai văn tập*” (12 quyển), “*Liêu trai thi tập*” (với hơn 1000 bài thơ, 170 bài từ, 14 vở ca khúc dân gian..)

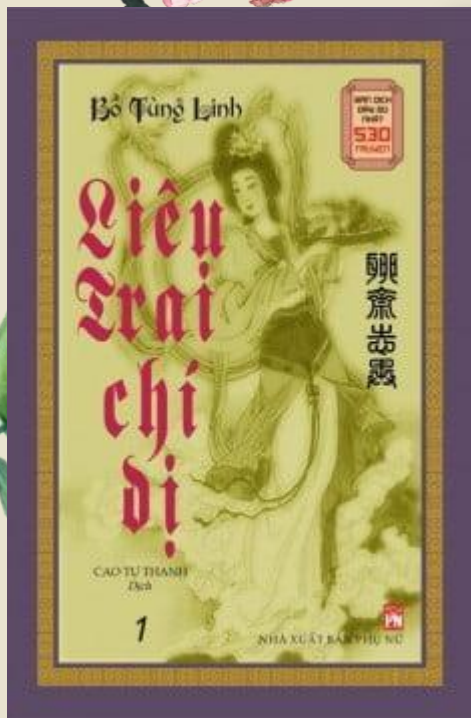
b, Tác phẩm “*Liêu trai chí dị*”

- **Ý nghĩa nhan đề:** “*Liêu trai chí dị*” có nghĩa là những câu chuyện quái lạ, dị thường kể trong căn phòng tạm bợ.

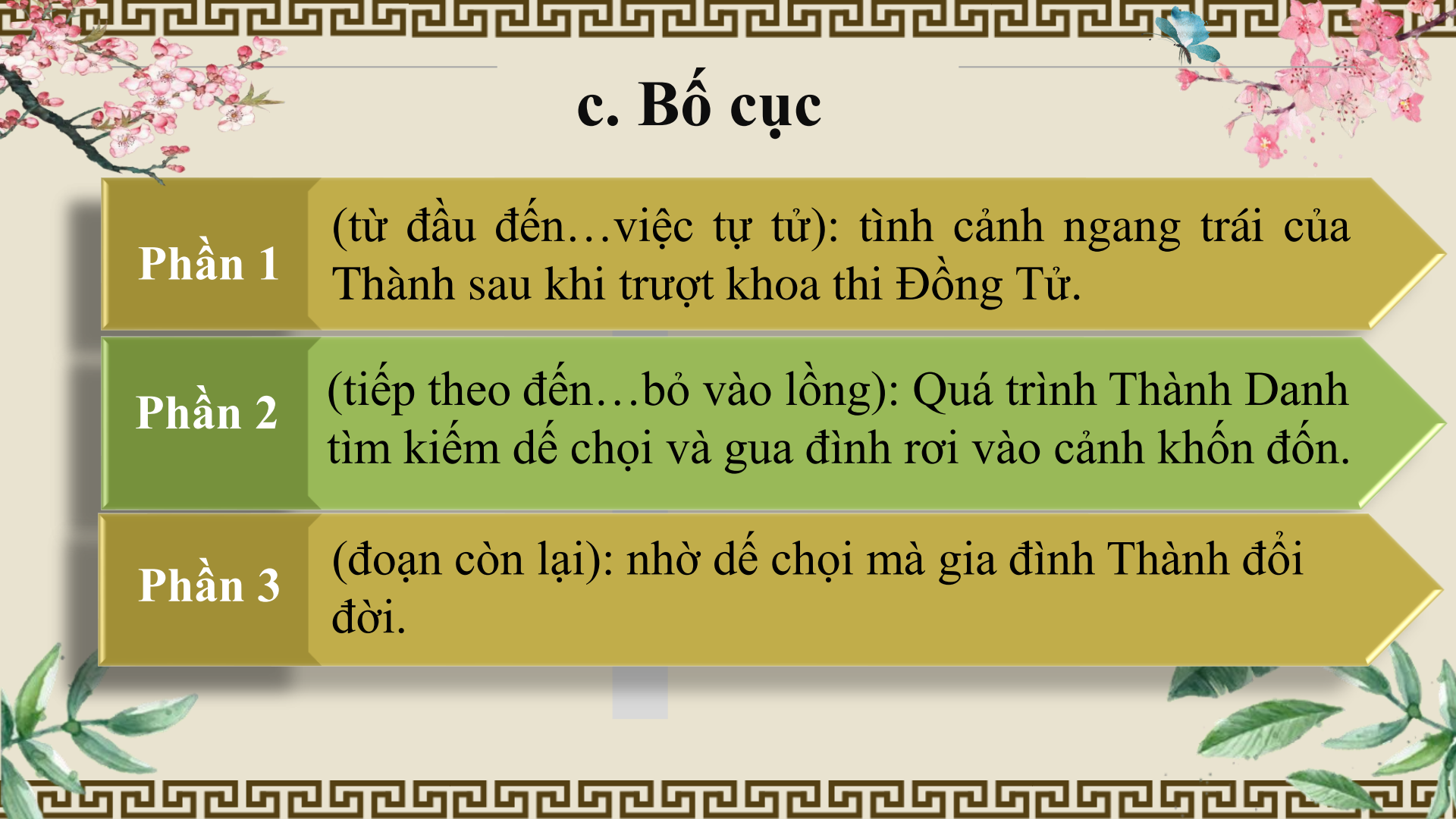
- **Nội dung:** Tập tác phẩm là những câu chuyện về thế giới yêu ma, quỷ quái. Thông qua những câu chuyện đó, tác giả muốn phản ánh bức tranh xã hội Trung Quốc qua các thời kỳ khác nhau.

c, Tác phẩm “Đề chọi”

- **Xuất xứ:** Trong tập “*Lieu trai chí di*”
- **Thể loại:** Truyện truyền kì.
- **Phương thức biểu đạt chính:** Tự sự.
- **Ngôi kể:** Ngôi thứ 3 (tác giả)
- **Nhân vật:** Trong truyện có các nhân vật: Nhà vua, quan lại, Thành Danh, vợ Thành Danh, con trai Thành Danh, cô đồng, dân chúng...

c. Bố cục

Phần 1

(từ đầu đến...việc tự tử): tình cảnh ngang trái của Thành sau khi trượt khoa thi Đồng Tử.

Phần 2

(tiếp theo đến...bỏ vào lồng): Quá trình Thành Danh tìm kiếm đế chọi và gùa đình rơi vào cảnh khốn đốn.

Phần 3

(đoạn còn lại): nhờ đế chọi mà gia đình Thành đổi đời.

II

ĐỌC – KHÁM PHÁ VĂN BẢN

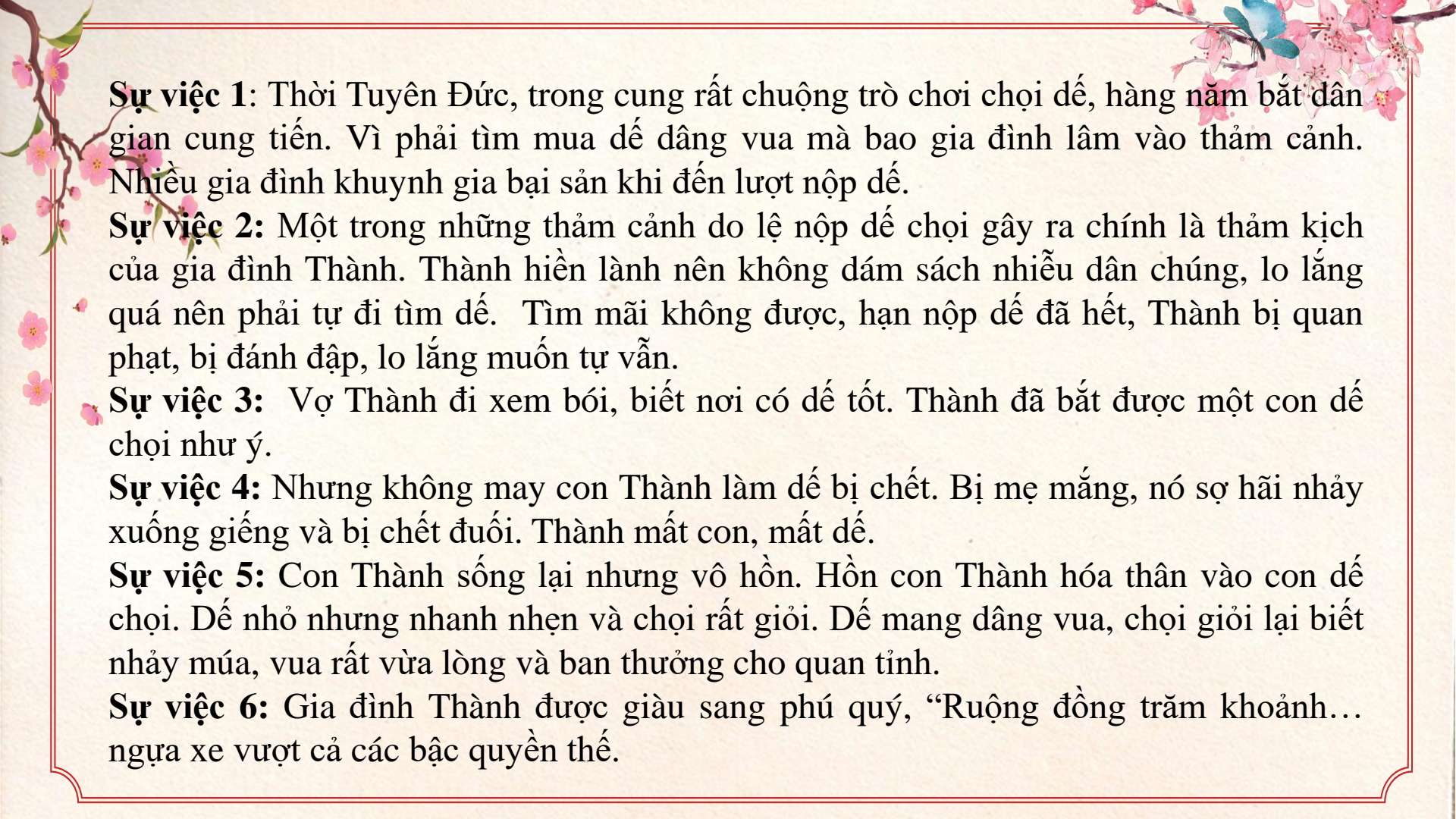
1. Đặc điểm của thể loại truyện truyền kì qua VB *Đế chọi*

a. Cốt truyện

PHIẾU HỌC TẬP SỐ 03
TÓM TẮT TRUYỆN *ĐẾ CHỢI*

A Thứ tự các sự việc Trong tác phẩm	B Các sự việc sắp xếp ngẫu nhiên
A1	B1: Một trong những thảm cảnh do lệ nộp đế chọi gây ra chính là thảm kịch của gia đình Thành Danh. Thành Danh hiền lành nên không dám sách nhiễu dân chúng, lo lắng quá nên phải tự đi tìm đế. Tìm mãi không được, hạn nộp đế đã hết, Thành bị quan phạt, bị đánh đập, lo lắng muốn tự vẫn.
A2	B2: Thời Tuyên Đức, trong cung rất chuộng trò chơi chọi đế, hàng năm bắt dân gian cung tiến. Vì phải tìm mua đế dâng vua mà bao gia đình lâm vào thảm cảnh. Nhiều gia đình khuynh gia bại sản khi đến lượt nộp đế.
A3	B3: Gia đình Thành được giàu sang phú quý, “Ruộng đồng trăm khoảnh... ngựa xe vượt cả các bậc quyền thế.
A4	B4: Vợ Thành Danh đi xem bói, biết nơi có đế tốt. Thành đã bắt được một con đế chọi như ý.
A5	B5: Con Thành Danh sống lại nhưng vô hồn. Hồn con Thành hóa thân vào con đế chọi. Đế nhỏ nhưng nhanh nhẹn và chọi rất giỏi. Đế mang dâng vua, chọi giỏi lại biết nhảy múa, vua rất vừa lòng và ban thưởng cho quan tỉnh.
A6	B6: Nhưng không may con Thành Danh làm đế bị chết. Bị mẹ mắng, nó sợ hãi nhảy xuống giếng và bị chết đuối. Thành mất con, mất đế.

Sự việc 1: Thời Tuyên Đức, trong cung rất chuộng trò chơi chọi dế, hàng năm bắt dân gian cung tiến. Vì phải tìm mua dế dâng vua mà bao gia đình lâm vào thảm cảnh. Nhiều gia đình khuynh gia bại sản khi đến lượt nộp dế.

Sự việc 2: Một trong những thảm cảnh do lệ nộp dế chọi gây ra chính là thảm kịch của gia đình Thành. Thành hiền lành nên không dám sách nhiễu dân chúng, lo lắng quá nên phải tự đi tìm dế. Tìm mãi không được, hạn nộp dế đã hết, Thành bị quan phạt, bị đánh đập, lo lắng muốn tự vẫn.

Sự việc 3: Vợ Thành đi xem bói, biết nơi có dế tốt. Thành đã bắt được một con dế chọi như ý.

Sự việc 4: Nhưng không may con Thành làm dế bị chết. Bị mẹ mắng, nó sợ hãi nhảy xuống giếng và bị chết đuối. Thành mất con, mất dế.

Sự việc 5: Con Thành sống lại nhưng vô hồn. Hồn con Thành hóa thân vào con dế chọi. Dế nhỏ nhưng nhanh nhẹn và chọi rất giỏi. Dế mang dâng vua, chọi giỏi lại biết nhảy múa, vua rất vừa lòng và ban thưởng cho quan tỉnh.

Sự việc 6: Gia đình Thành được giàu sang phú quý, “Ruộng đồng trăm khoảnh... ngựa xe vượt cả các bậc quyền thế.

b. Không gian, thời gian

Không gian

- + Huyện Hoa Âm, tỉnh Thiểm Tây, cung vua.
- + Ngôi nhà của Thành Danh, điện thờ của bà đồng làm nghề bói toán, ngôi mộ cổ nơi Thành Danh đi tìm đế, thôn làng nơi Thành danh sinh sống.

Thời gian

Thời điểm xác định của lịch sử (Thời Tuyên Đức nhà Minh)

PHIẾU HỌC TẬP SỐ 05			
YẾU TỐ HIỆN THỰC VÀ YẾU TỐ KÌ ẢO			
Các phương diện	Sự việc	Chi tiết tiêu biểu	Ý nghĩa
Yếu tố hiện thực			
Yếu tố kì ảo			
Sự kết hợp yếu tố hiện thực và yếu tố kì ảo	Ý nghĩa		

c. Các yếu tố kì ảo

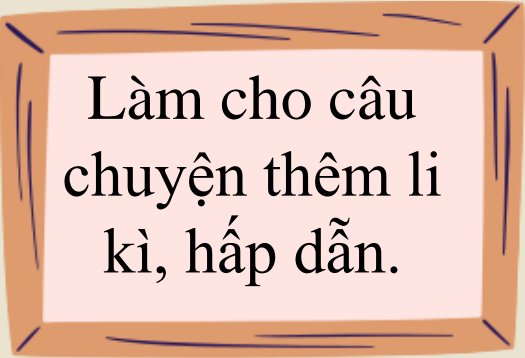
“Cô đồng bèn hướng lên không trung khấn thay, mồm mấp máy thầm thì không biết những gì. Mọi người xung quanh cung kính đứng nghe. lát sau, trong màn ném ra mảnh giấy ghi những lời truyền phán, chỉ bảo, không mảy may sai lẫn”

“Con rể con của Thành mỗi khi nghe tiếng đàn cầm, đàn sắt lại nhảy múa theo các tiết điệu”

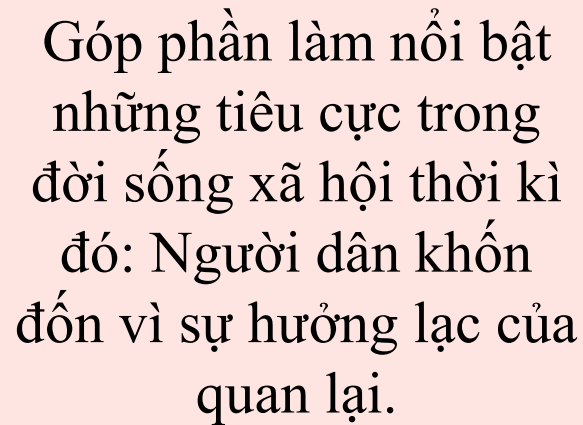
“Còn con Thành, hơn năm sau tinh thần trở lại như cũ và kể lại rằng: Mình đã hóa thân thành đế lanh lệ, chơi giỏi nay mới thực được sống lại”

Ý nghĩa

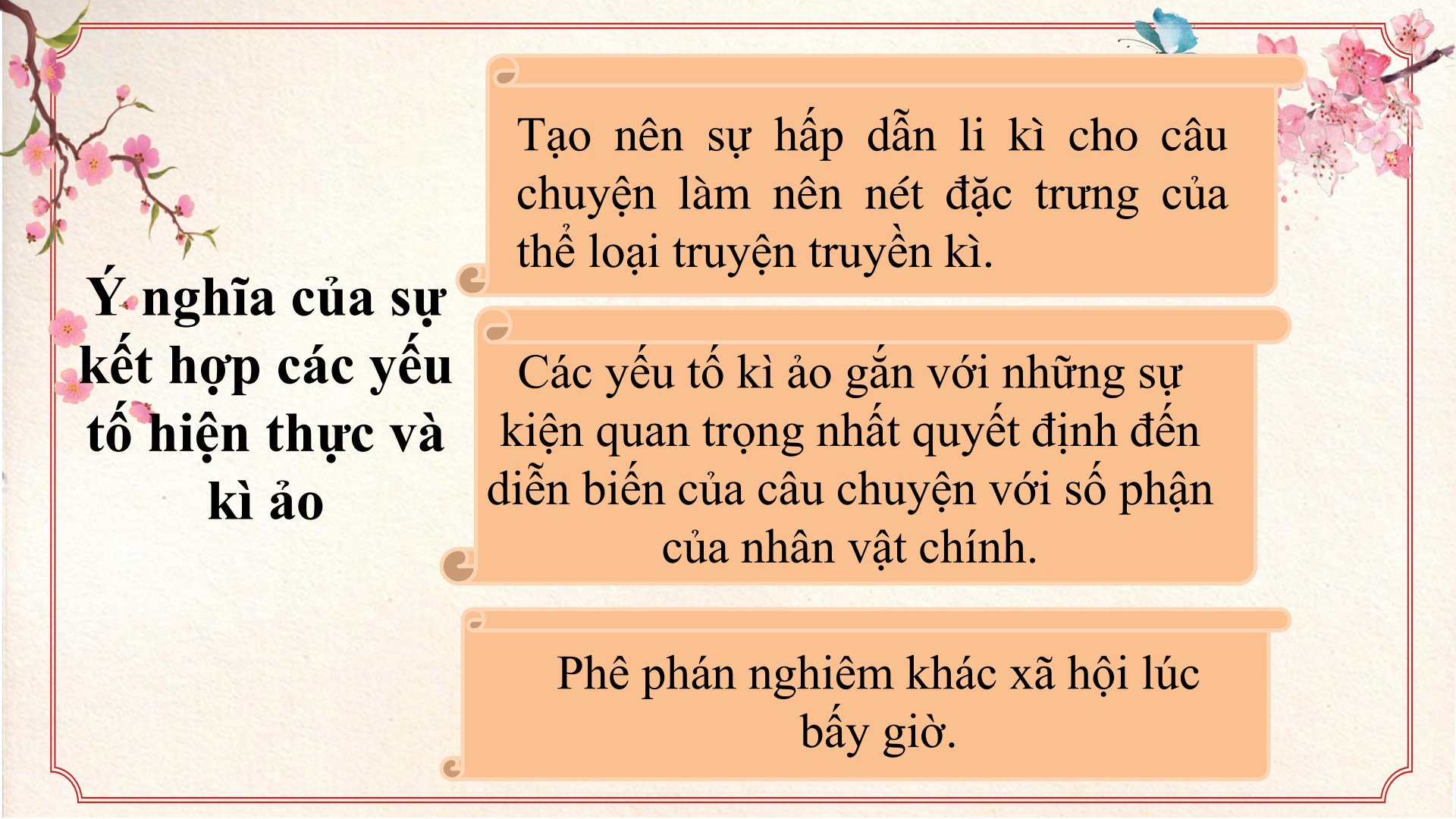

Làm cho câu chuyện thêm li kì, hấp dẫn.

Góp phần làm nổi bật những tiêu cực trong đời sống xã hội thời kì đó: Người dân khốn đốn vì sự hưởng lạc của quan lại.

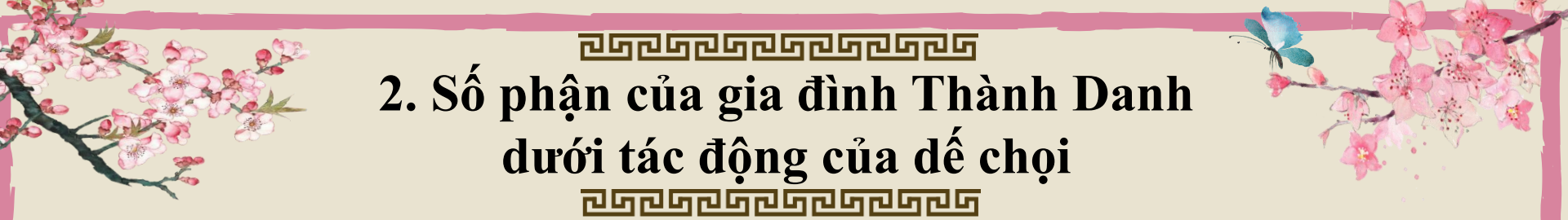

**Ý nghĩa của sự
kết hợp các yếu
tố hiện thực và
kì ảo**

Tạo nên sự hấp dẫn li kì cho câu chuyện làm nên nét đặc trưng của thể loại truyện truyền kì.

Các yếu tố kì ảo gắn với những sự kiện quan trọng nhất quyết định đến diễn biến của câu chuyện với số phận của nhân vật chính.

Phê phán nghiêm khắc xã hội lúc bấy giờ.

2. Số phận của gia đình Thành Danh dưới tác động của đế chọi

Nhóm 1, 2: Tìm hiểu số phận của gia đình Thành Danh trước khi tìm được đế quý dâng quan.

Yêu cầu:

1. Vì sao dân chúng ở huyện Hoa Âm, tỉnh Thiểm Tây phải đi nộp đế chọi?
2. Nêu hoàn cảnh của nhân vật Thành Danh.
3. Khi không tìm được đế quý nộp lên quan trên, gia đình Thành Danh lâm vào cảnh ngộ như thế nào? Những tai họa, bi kịch nào xảy đến với gia đình Thành Danh?

Nhóm 3,4: Tìm hiểu số phận của gia đình Thành Danh sau khi tìm được đế quý dâng quan.

Yêu cầu:

1. Nêu hoàn cảnh Thành Danh bắt được đế quý.
2. Con đế mà Thành Danh bắt được có gì kì lạ?
3. Nhờ có đế quý nộp lên quan trên, gia đình Thành Danh được hưởng những gì?

Câu hỏi chung cho cả 4 nhóm: *Phân tích ý nghĩa đối lập giữa hai tình huống của gia đình Thành Danh.*

a. Số phận của gia đình Thành Danh trước khi tìm được đế quý dâng quan

Đời Tuyên Đức nhà Minh, trong cung chuộng trò chơi đế
=> bắt nhân gian dâng nộp đế chơi hay.

Tri huyện Hoa Âm (Thiểm Tây) muốn lấy lòng quan trên
nên bắt lí trưởng, lí dịch sách nhiễu dân chúng đem nộp đế
=> dân chúng huyện này phải chịu họa nộp đế chơi.

Thành Danh là người có học, tính chất phác nên bị ép làm
chức lí chính phải thúc ép dân chúng nộp đế.

Hoàn cảnh

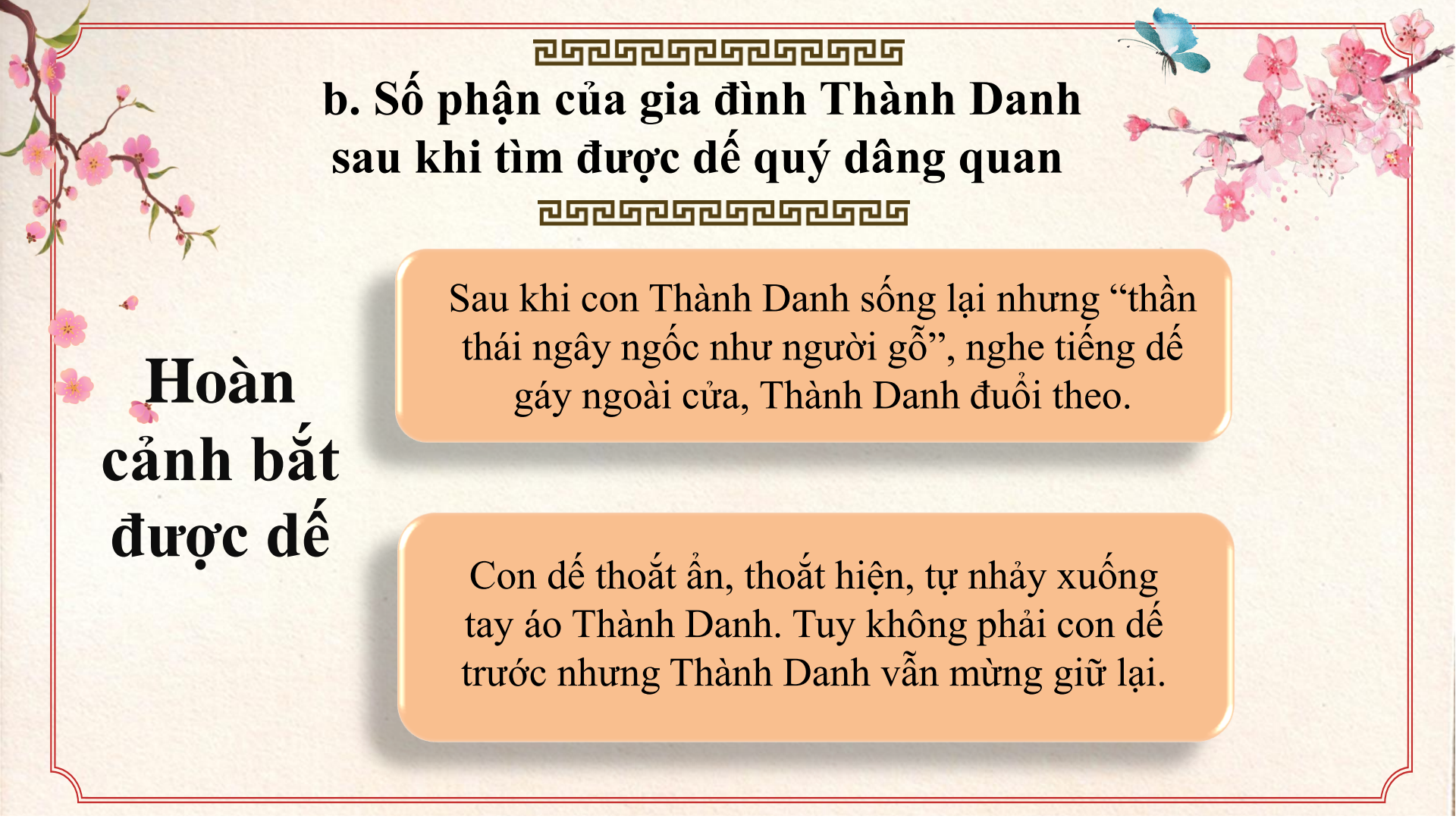

*Cảnh ngộ éo le, bi đát của gia đình Thành Danh vì tai họa nộp đê chọi

Nỗi đau thể xác

Không dám sách nhiễu dân không có đê nộp lên quan trên bị đánh trăm trượng, máu me bê bết, chỉ nghĩ đến việc tự tử.

Nỗi đau tình thần
Đứa con trai suýt chết

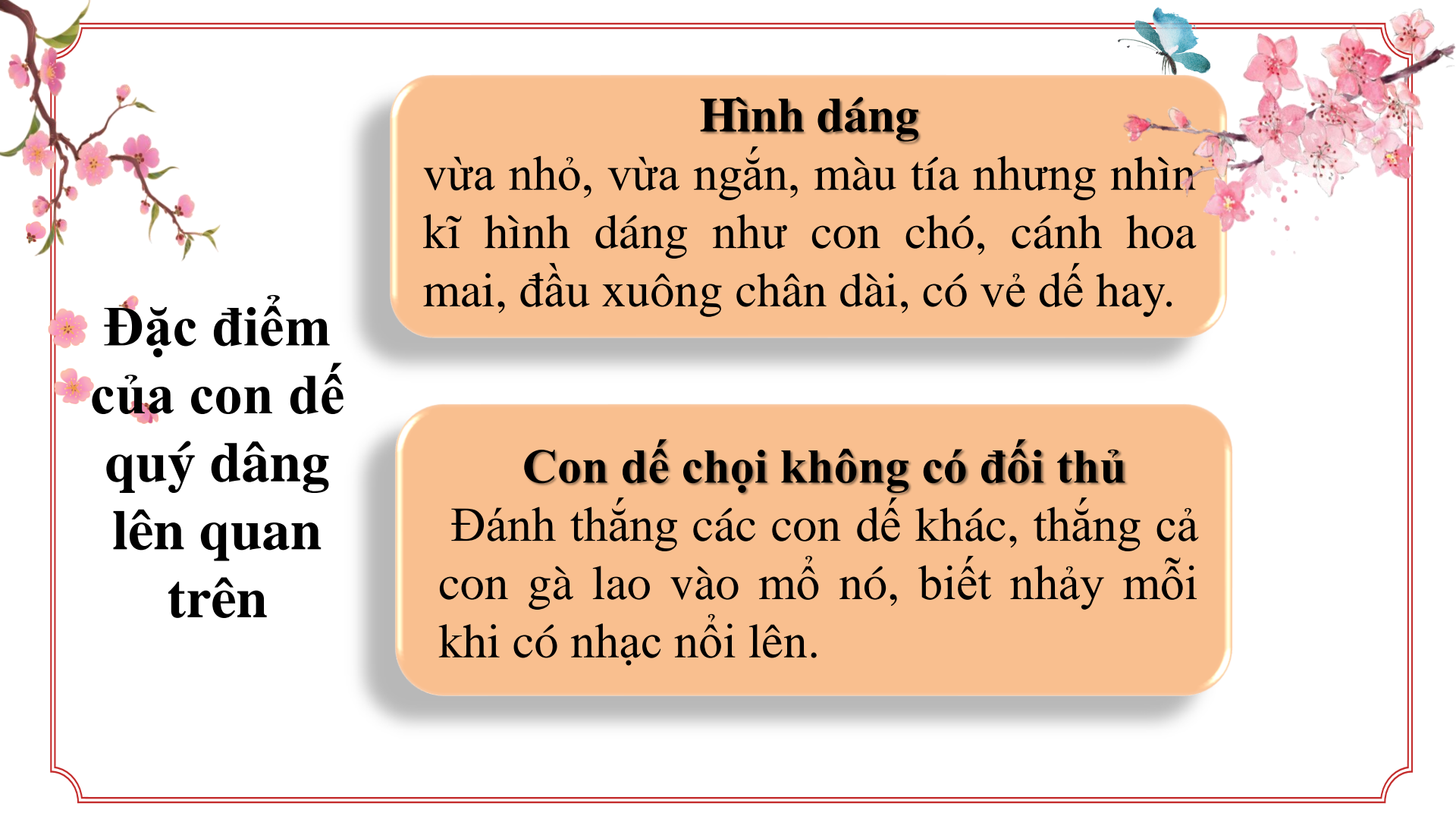

**b. Số phận của gia đình Thành Danh
sau khi tìm được đế quý dâng quan**

**Hoàn
cảnh bắt
được đế**

Sau khi con Thành Danh sống lại nhưng “thần thái ngây ngốc như người gỗ”, nghe tiếng đế gáy ngoài cửa, Thành Danh đuổi theo.

Con đế thoát ần, thoát hiện, tự nhảy xuống tay áo Thành Danh. Tuy không phải con đế trước nhưng Thành Danh vẫn mừng giữ lại.

**Đặc điểm
của con dế
quý dật
lên quan
trên**

Hình dáng

vừa nhỏ, vừa ngắn, màu tím nhưng nhìn kĩ hình dáng như con chó, cánh hoa mai, đầu xương chân dài, có vẻ dễ hay.

Con dế chọi không có đối thủ

Đánh thắng các con dế khác, thắng cả con gà lao vào mổ nó, biết nhảy mỗi khi có nhạc nổi lên.

Được Tri huyện miễn sai dịch,
được tạo điều kiện đỗ Tú tài;
được quan tỉnh trọng thưởng.

**Vận may của
gia đình Thành
Danh từ khi
tìm được đế
quý dâng quan**

Con trai bình phục bệnh;
không quá vài năm mà gia
đình trở nên giàu sang

c. Ý nghĩa của sự đối lập giữa hai tình huống

* Hai tình huống đối lập

*Không có để chọi
nộp quan trên*

Gia sản khánh kiệt
Bị đánh như tử
Con trai suýt chết

*Có để chọi quý để
nộp quan trên*

Được trọng thưởng
Trở nên phú quý, giàu sang

* Ý nghĩa

Sự đối lập giữa hai tình huống cho thấy sự vô lối của những kẻ cầm quyền khi chỉ biết ăn chơi hưởng lạc, đẩy nhân dân vào cảnh cùng cực khổ đau, những vị quan thanh liêm cũng bị chèn ép nặng nề.

Thể hiện sự phi lí, bất công trong xã hội phong kiến đương thời. Hóa ra số phận của cả một gia đình cũng chỉ được định đoạt trong một con đế bé nhỏ.

3. Lời bàn của tác giả và ý nghĩa của truyện

a. Lời bàn của tác giả

Nội dung

- + Nói đến hiện thực lúc bấy giờ: Bậc thiên tử (nhà vua) làm việc gì chỉ như thú vui, còn dân dựa vào đó đã thành lệ phục tùng thú vui của nhà vua để rồi quan lại những nhiều.
- + Đề cao đề chọi, đưa đề chọi lên hàng tổ tiên “phúc ảm” của bọn quan lại để ban phát vận may cho các quan.
- + Khái quát về hiện thực “Một người thăng thiên, gà chó cũng thành tiên”- một người làm quan, nhiều người sẽ được ăn bổng lộc theo.

Thái độ của tác giả

Lên án phê phán bọn vua chúa quan lại “Từ đó, bọn tham quan lại ngược, dân phải bán vợ đợ con không dứt. Cho nên nửa bước của thiên tử cũng can hệ đến dân, không thể coi nhẹ được..

Giấu cọt châm biếm sâu sắc khi đưa địa vị của dế chọi ngang hàng với tổ tiên “phúc âm” của bọn quan lại tham nhũng.

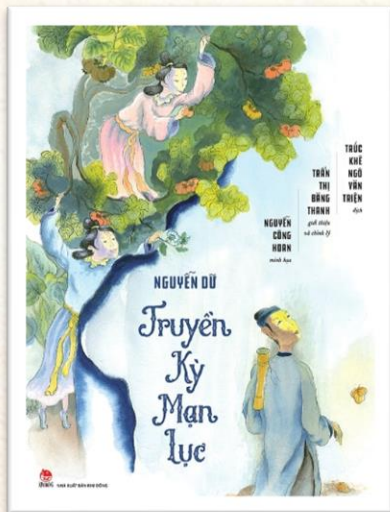
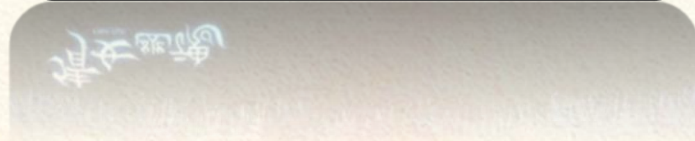
b. Ý nghĩa nhân sinh của truyện

Truyện đả kích chế độ chính trị tàn bạo, vạch mặt bọn quan lại tham nhũng, cường hào ác bá.

Đồng thời bày tỏ sự cảm thông đối với những con người “bé nhỏ” bị chà đạp, hãm hại.

Bài học nhân sinh sâu sắc: Biết lên án và đấu tranh với những điều xấu xa, sai trái trong xã hội. Biết trân trọng cuộc sống hiện tại.

III. TỔNG KẾT

1. Nghệ thuật

- Nghệ thuật dựng truyện dẫn dắt tình huống hợp lí.

- Cốt truyện được tổ chức theo trật tự tuyến tính, chặt chẽ.

- Sử dụng thành công yếu tố kì ảo, kết hợp đan xen khéo léo yếu tố hiện thực.

- Ngôn ngữ truyện truyền kì sử dụng nhiều điển cố, điển tích, ngôn ngữ kể chuyện có giọng điệu, sắc thái riêng.

2. Nội dung

Truyện phản ánh một hiện thực khó tin trong cuộc sống mà nguyên nhân chỉ từ một con đế nhỏ..

Từ đó tác giả phê phán xã hội phong kiến lúc bấy giờ.

HOẠT ĐỘNG 3
LUYỆN TẬP

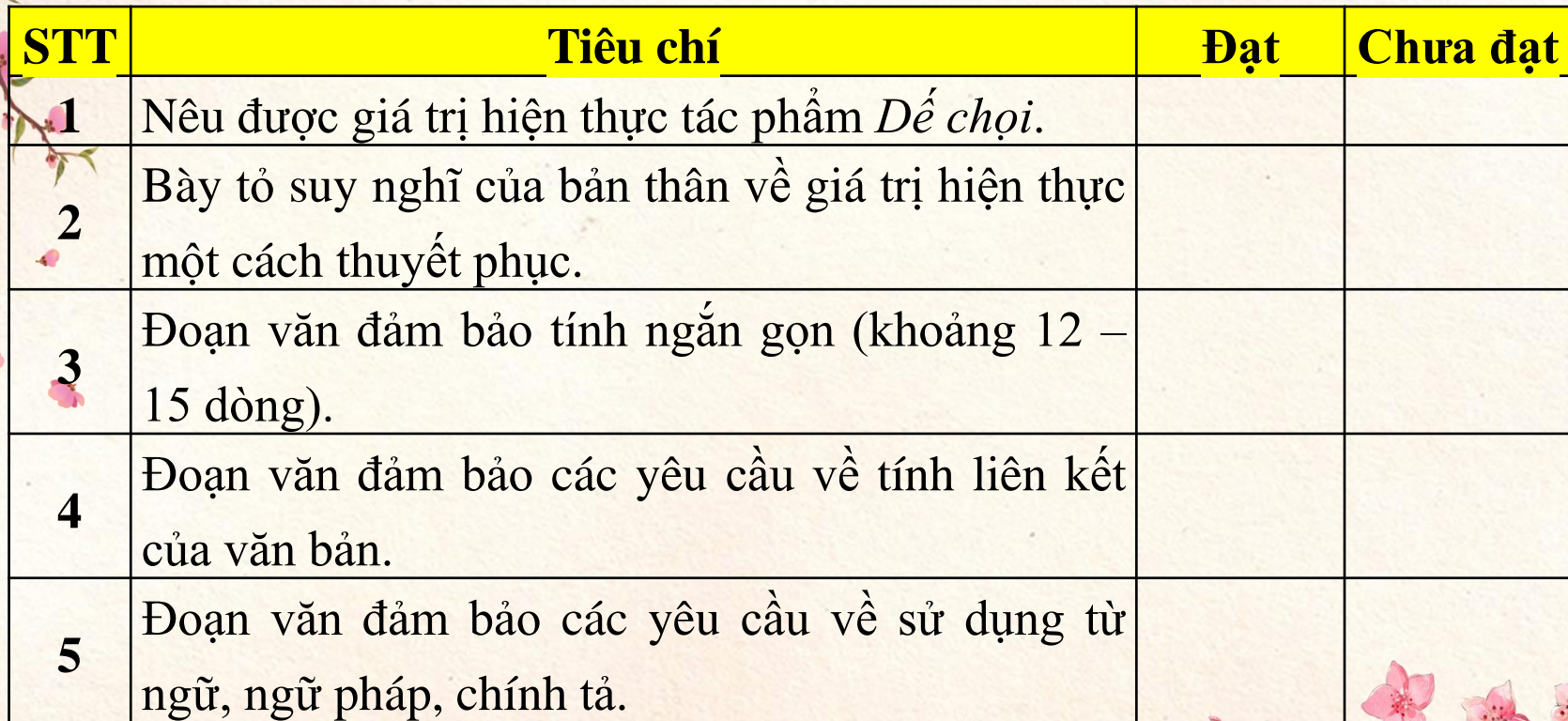
The background is a dark blue gradient. On the left side, there are branches of cherry blossoms in shades of pink and white. At the bottom, there are stylized, layered blue waves. The text is positioned on the right side of the slide.

Bài tập

Viết một đoạn văn (khoảng 12- 15 dòng) thể hiện suy nghĩ về giá trị hiện thực của văn bản "Đế chọi" (Bồ Tùng Linh)

The background is a dark blue gradient. On the left side, there are branches of cherry blossoms in shades of pink and white. At the bottom, there are stylized, layered blue waves. The text is centered on the right side in a white, serif font.

**BẢNG KIỂM ĐÁNH
GIÁ SẢN PHẨM
VIẾT ĐOẠN VĂN
NGHỊ LUẬN VỀ
MỘT KHÍA CẠNH
NỘI DUNG CỦA TÁC
PHẨM VĂN HỌC**

STT	Tiêu chí	Đạt	Chưa đạt
1	Nêu được giá trị hiện thực tác phẩm <i>Đế chọi</i> .		
2	Bày tỏ suy nghĩ của bản thân về giá trị hiện thực một cách thuyết phục.		
3	Đoạn văn đảm bảo tính ngắn gọn (khoảng 12 – 15 dòng).		
4	Đoạn văn đảm bảo các yêu cầu về tính liên kết của văn bản.		
5	Đoạn văn đảm bảo các yêu cầu về sử dụng từ ngữ, ngữ pháp, chính tả.		

Đoạn văn tham khảo

Qua câu chuyện Đế chọi của Bò Tùng Linh, chúng ta thấy hiện lên một xã hội bất công và tàn bạo. Tác giả đã sử dụng những chi tiết kì ảo, hoang đường trong gia đình Thành Danh để phê phán hệ thống quan lại phong kiến vốn tàn ác và bóc lột những người dân lương thiện. Để thỏa mãn cho thú vui giải trí của mình, nhà vua đã bắt nhân dân phải cống nạp đế, chính vì điều đó mà tình cảnh của người dân rơi vào khổ cực. Để có được đế để cống nạp cho vua, gia đình Thành Danh phải tìm khắp nơi, phải chịu nhiều khổ cực. Chỉ vì đế con mà con của Thành Danh bị chết. Trong xã hội đó, những người dân này không có tiếng nói, không thể tự quyết định số phận của mình, bởi lũ quan lại và cường hào đã lợi dụng quyền hành để bóc lột và chà đạp họ. Họ phải phục vụ những yêu cầu rất quái gở của bọn vua chúa chỉ để thỏa niềm vui thích. Và nếu không đáp ứng được thì sẽ phải chịu cái chết. Câu chuyện mang tính khái quát giá trị hiện thực cao. Khi có được đế quý để cống nạp gia đình Thành Danh lại được thưởng rất hậu hĩnh, cuộc sống trở thành vinh hiển, phú quý. Hóa ra vận mệnh của cả gia đình, sự sống còn của mỗi gia đình chỉ phụ thuộc vào con đế nhỏ với thú vui tiêu khiển của bậc vua chúa. Từ đó, câu chuyện cũng phơi bày hiện thực xã hội Trung Quốc lúc bấy giờ.

HOẠT ĐỘNG 4
VẬN DỤNG

HS chọn thực hiện nhiệm vụ sau

1. Hãy tìm hiểu một số trò chơi dân gian của Việt Nam và nhận thức về ý nghĩa tích cực của các trò chơi đó”.
2. Sưu tầm một số câu chuyện truyền kì và chú ý sự kết hợp giữa yếu tố hiện thực và kì ảo.

HƯỚNG DẪN TỰ HỌC

- Vẽ sơ đồ tư duy về các đơn vị kiến thức của bài học
- Tìm đọc tác phẩm hoặc các đoạn trích về truyện truyền kì
- Chuẩn bị: Viết truyện kể sáng tạo.

Thank you!!!

